

קריאה

מאת ירון לונדון

סוריאליזם יפואי

מנשה לוי: "מאה לילות ביפו העתיקה". ספריית פועלים; מחיר 277 שקל

מנשה לוי נמנה היה עם החבורה הספרותית הידועה כחבורת כתובים וטורים, ע"ש כתבי-העת שפעלה כסביבה. עיקר עבודתו יחד לתרגום. לפנינו מהדורה פאקסימילית של רומן קצר, שראה אור לראשונה בשנת תרצ"ח, והוא היחיד מפרי עטו. משה שמיר, שצרף למהדורה זו אחרית-דבר, מספר על הרושם הגדול שעשו משפטיו התוזזים של לוי עליו ועל בני דורו. אשר לי — אני התקשתי להתמודד עם אשר הדימויים הסוריאליסטיים הקולח, ללא הפוגת-נשימה, מקצה הרומן ועד קצהו. נדמה לי שזו יצירה שטובה היתה לשעתה, אך הקורא כן-זמננו, מלבד חוקר הספרות המבקש לרדת לשורשיה של היסטוריית-הספרות, לא יוכל להפיק ממנה הנאה.

שנתון

יצואנית הבירה

ספר השיאים של גינס 1983. כרטא. 954 שקל

אנשים אוהבים שיאים. על תכונתו זו — אהבת השיאות לשמה, תכונה שאיני מצליח להעלות השערה בדבר נחיצותה לנו, מבוססת התפוצה ההמונית של גינס. כרגיל, גם במהדורת שנה זו, מובאים שיאים בתחומים מגוונים: הישגים ומחדלים אנושיים הראויים לתואר "הכי", "הכי גדולים", "הכי קטנים", בעולם החי והצומח, והחפצים מעשי ידי אדם, והחפצים שהם צעצועי הגדולים והקטנים של אלוהים. מבחר בלתי מייצג מתוך אוסף אין-סופי של שיאים, טיפשיים יותר או פחות: השיא העולמי באכילת אופניים שיך לאחד שטרפס, על מטרתם וצמיגיהם, במשך 15 יום. את השיא העולמי באכילת עץ-ליבנה כבש כרנש אחד שאכל עץ כ-89 שעות. האדם העשיר ביותר בעולם הוא כנראה, עדיין, אוהו אמריקאי ששמו דניאל לודוויג שערך רכושו נפל נפילה כלשהי ממיליארד דולר בגלל ירידת ערכן של אחדות ממניותיו. ליפנים מנת המשכל הממוצעת הגבוהה ביותר בעולם: 106.6 נקודות אי.קיו (מעליב, לא?). הרפובליקה הקטנה בעולם היא נאורו, באוקיינוס השקט. מספר תושביה של רפובליקה משפחתית זו הוא 8000. יצואנית הבירה הגדולה בעולם היא גינס, המייצאת מיליארד ושליש המיליארד סטיליטר בירה ביום. מה שמאפשר לה להוציא לאור, כתחביב, את "ספר השיאים של גינס".

אורך הנשימה

של שלמה המלך

אברהם מלמד: ישראל בתקופת המקרא. מוסד ביאליק והחברה לחקירת א"י ועתיקותיה

ספר השיאים של גינס, הנוכח לעיל, מייחד מדור לאריכות-ימים מופלגת. מתוך קנאות לאמתות-מדעיות מצוין "גינס" כי אין הוכחות לאריכות ימיהם האגדית של הרועים בהרי-הקוקו. יש מתאם-חיובי, אומרים ערכי "גינס", בין שיעור הברורות באוכלוסיה נתונה, לבין שכיחות הידיעות הרווחות בה, בדבר אנשים בעלי אורך-חיים

הספר כולו הוא אוסף מחקרים בתולדות ישראל בתקופת המקרא. בחירת הנושאים, מעיד המחבר, נועדה להציג בפני הקורא את התקופות המכריעות בקורות עם-ישראל. גישתו המדעית של מלמד נסמכת על השקפה חילונית-ביקורתית, על מחקרים השוואתיים עם מקורות ספרותיים חוץ-מקראיים, ועל שימוש בידע השאול ממדעים שונים: מדעי המדינה, הסוציולוגיה, האנתרופולוגיה והיחסים הבינלאומיים.

כמו משל

עזרא ספרא

הדרה לזר: "מכאן והלאה". ספרי סימן קריאה. הוצאת הקיבוץ המאוחד; מחיר 406 שקל

בתקופת המנדט, בירושלים ויותר מזה בחיפה, רקמו האליטות היהודית והערבית יחסי רעות ואפילו קשרי חיתון. ההווה הזאת הוינה כמה יצירות ספרותיות. ברומן של הדרה לזר משמש הערכי — החיפאי ג'ון סלים כורי (ערכי נוצרי, על פי שמו), יעד געגועים לגיבורה המונגנית גבי בנימין. גבי בנימין היא צברית — חיפאית, אם לילד, נשואה לכנקאי ניצול-שואה. הערכי המתגורר בג'נבה ומנותק, לפיכך, מן השינויים המתמידים המתחוללים בא"י מסמל את מהותה הישנה של א"י או, בעצם, את רצונה של גבי בנימין, רצון רווח כל-כך, לסוכב לאחור את גלגל חייה. בשפה כסיסית קוראים להלכיר-רוח כאלה נוטטלגיה. הדרה לזר מצטיינת בסגנון מעודן ודייקני. במקרה זה מותר יהיה, דומני, להשתמש במונח "ספרות-נשים", כדי למצות אורח כתיבה המתאפיין באינטרוברטיות קיצונית, מונדניות וסערות נפש ממותנות ע"י ריסונים טיפוסיים לנשים המתחנכות בחוגי המעמד הבינוני.

ימים אחרונים

של אלזה

מירון סימה: ערבית ופרידה. אלזה לאסקר-שילר בירושלים. מסדה

את אחרית ימיה עשתה אלזה לאסקר-שילר, המשוררת הילרית הגדולה, בירושלים. מירון סימה, היה ממודעיה והיה נוהג לרשום בהתבא את דמותה השחוחה. ציורים אלה, כפי שהתכבד לימים, נחשבים בעיני שוחרי שירתה לבעלי ערך רב, משום שהם העדויות החזותיות האחרונות לדמדומי חייה. באלבום זה נכרכו תריסר רישומים של האקספרסיוניסט הזקן, פרק זכרונותיו על לאסקר-שילר, וכמה משיריה בתרגומו של יהודה עמיחי. אלבום זה נראה לי מופרז במקצת בהידורו, בהשוואה לתכולתו. אולי מפני ששירתה של לאסקר-שילר כמעט חתומה בפני.

בלי טובות

מהאנגלים

פרופ' נחום רקובר בהשתתפות פרופ' א. קירשנבאום וד"ר ד.א. פרנקל: "מורה דרך במקורות המשפט העברי". ספריית המשפט העברי; 550 שקל

"חוק יסודות המשפט" עורר מחלוקות נסערות בין משפטנים שטענו כי אין ערוך להצבר תקדימי של המשפט האנגלי, וכיו